

Mimobilanční bankovní produkty Exportní financování

Mimobilanční bankovní produkty

- Slouží k zajištění nejrůznějších druhů závazků, ať už v rámci tuzemského platebního styku nebo (a především) v mezinárodním obchodě.
- Produkty, o kterých se neúčtuje na rozvahových účtech.
- Budoucí pevné a potenciální závazky a pohledávky banky.
  - Pohledávky a závazky z příslibů úvěrů a půjček
  - Pohledávky a závazky ze záruk
  - Pohledávky a závazky z akreditivů
  - Pohledávky a závazky ze spotových, termínových operací a opcí
  - Pohledávky a závazky ze zástav a závazky v kolaterálu
  - Pohledávky a závazky hodnot v úschově, správě, uložení a z obhospodařovaných hodnot

Bankovní záruka

- Podle NOZ č. 89/2012 Sb.
  1. Finanční záruka vzniká prohlášením výstavce v záruční listině, že uspokojí věřitele podle záruční listiny do výše určité peněžní částky, nesplní-li dlužník věřiteli určitý dluh, anebo splní-li se jiné podmínky určené v záruční listině. Je-li výstavcem banka, zahraniční banka nebo spořitelní a úvěrní družstvo, jedná se o bankovní záruku.
  2. Záruční listina vyžaduje písemnou formu.
- Vystavením bankovní záruky vstupuje ručící banka za svého klienta do závazku a přebírá na sebe riziko, že klient závazek nesplní.
- Bankovní záruka vzniká na základě písemného prohlášení banky a je obvykle vystavována na příkaz klienta banky (příkazce).

Formy bankovních záruk

- Bankovní záruky se vyskytují v různých formách, a to v závislosti na jejich obsahu a vztahu k příslušné smlouvě.

Záruky lze vystavit jako:

- přímé - vystavení bankovní záruky vystavující bankou přímo pro beneficianta,
- nepřímé - vystavení bankovní záruky vystavující bankou prostřednictvím jiné například zahraniční banky,
- abstraktní, respektive nepodmíněné,
- akcesorické, nebo-li podmíněné,
- vyplatitelné proti dokumentům.

Bankovní záruka – přímá

- Průběh bankovní záruky se může lišit podle počtu a způsobu zapojení bank. Nejjednodušší variantou je přímá záruka se zapojením jedné banky.

Bankovní záruka – přímá avizovaná

- do vztahu se zapojuje další subjekt – avizující banka. Děje se tak v případech, kdy je přímý kontakt příjemce a ručící banky komplikovaný, či dokonce nemožný, například u mezinárodních záruk.
- Avizující banka je obvykle bankou příjemce záruky a zároveň korespondentskou bankou ručící banky v zemi příjemce.

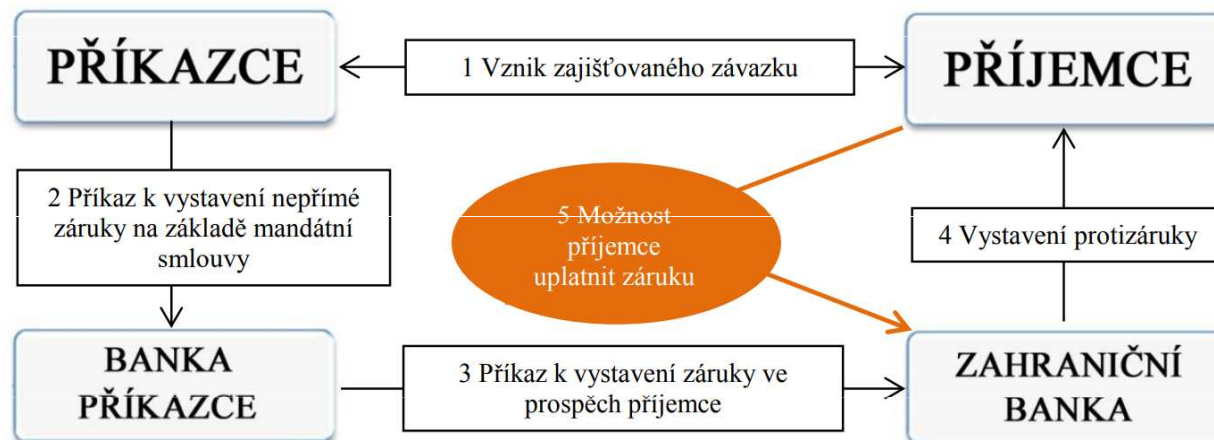
Bankovní záruka – přímá potvrzená

- Stejně jako u předchozí formy, i zde jsou ve vztahu banky dvě. Rozdíl je v tom, že druhá (potvrzující) banka zde záruku pouze neoznamuje, nýbrž ji potvrzuje.
- Rozdíl mezi avízem a potvrzením je zásadní – potvrzením záruky banka vstupuje do závazkového vztahu a je příjemci zavázána k plnění ze záruky stejně jako banka vystavující.

Bankovní záruka – nepřímá

- I u této formy bankovní záruky jsou ve vztahu přítomny banky dvě. Rozdíl oproti přímé záruce potvrzené tkví v tom, že banka příjemce zde nepotvrzuje záruku původní, ale vystavuje záruku zcela novou, tzv. **protizáruku**.
- Ve vztahu tedy figurují dvě záruky, které na sebe sice navazují, ale jinak jsou naprosto nezávislé.

Akcesorická bankovní záruka

- Vystaví-li banka akcesorickou bankovní záruku, znamená to, že **banka může uplatnit vymezené námitky pro vyplacení zaručené částky**, a to v takovém rozsahu, v jakém by je uplatnil sám dlužník. Námitky musí být ovšem dostatečně kvalifikované, aby obstály v případném soudím sporu (dodávka vadného zboží, nefungujícího stroje, nedodržení kontraktem předepsaných výrobních parametrů, apod.).
- Akcesorická záruka banky může znít např. takto: „... zavazujeme se zaplatit Vám na Vaši výzvu jakoukoliv částku až do zaručené výše v případě, že firma X při splatnosti faktury fakturu nezaplatí, a za předpokladu, že Vaše firma splnila své závazky vyplývající ze shora uvedeného kontraktu.“

Abstraktní bankovní záruka

- Abstraktní bankovní záruka **není vázána na splnění podmínek příslušného kontraktu**. Banka nemá možnost uplatňovat námitky vůči žádosti o plnění z takovéto záruky.
- Abstraktní bankovní záruka je **nejvýhodnější formou pro beneficenta**, kterému pro její uplatnění stačí písemná žádost. Konkrétní podmínky, které zpřesňují způsob, či formu podání žádosti musí být uvedeny v textu bankovní záruky. Naopak pro příkazce znamená abstraktní bankovní záruka nulovou ochranu proti případnému zneužití. Bankovní záruka opatřená doložkou „na první výzvu a bezpodmínečně“ nebo „na první výzvu a bez námitek“ je nejsilnější forma abstraktní záruky.
- Znění závazku banky v abstraktní záruce může být např.: „Zavazujeme se zaplatit Vám na Vaši první výzvu a bez námitek jakoukoliv částku až do zaručené výše...“

Záruka vyplatitelná proti dokumentům z hlediska příjemce

- Bankovní záruka tohoto typu umožní beneficiantovi okamžitý přístup k zaručené částce, ale zároveň zajistí, aby před výplatou splnil v bankovní záruce stanovené podmínky.
- Příkazce dá před vystavením bankovní záruky pokyny své bance, aby podmínila výplatu ze záruky předložením určitých dokumentů.
- Podmínka předložení dokumentů poskytuje příkazci určitou ochranu před neoprávněným uplatněním bankovní záruky.
- **Záruka vyplatitelná proti dokumentům je určitým kompromisem mezi akcesorickou zárukou, která plně chrání zájmy příkazce a zárukou abstraktní, která chrání především zájmy příjemce.**

Druhy bankovních záruk

Platební

- Platební záruka (payment guarantee) je bankovní záruka, kterou se banka **zaručuje za splnění platebních závazků svých klientů.**
- Bankovní záruka zde plní funkci zajišťovací a to pro případ, že by dlužník v době splatnosti nezaplatil.

Neplatební

- Neplatební bankovní zárukou **zajišťuje banka závazky, které nemají charakter peněžního plnění.** V praxi se jedná především o závazky dodavatele. Může jít ale i o jiné druhy závazků, např. o záruky za soudní poplatky, záruky za ztracené konosamenty apod.
- Vzhledem k tomu, že jde o situace, kdy záruky nahrazují složení hotovosti, vyskytují se neplatební bankovní záruky v abstraktní formě a znějí na první výzvu a bez námitek, někdy také předpokládají předložení dokumentů.

Nejčastější typy bankovních záruk

- Záruka za nabídku (Tender Guarantee)
- Záruka za dobré provedení díla (splnění smlouvy) (Performance Guarantee)
- Záruka za vrácení akontace (Advance payment Guarantee)
- Záruka za zadržné (Retention Guarantee)
- Platební záruka (Payment Guarantee)
- Další typy záruk:
  - záruka za splnění povinností dodavatele během technické záruky, záruka celní, příslib vystavit bankovní záruku, záruka za mýtné, záruka za spotřební daň, záruka za úvěr...atd.

Nejčastější typy bankovních záruk

Záruka za nabídku (Tender Guarantee)

- Bankovní záruka za nabídku se nejčastěji vyskytuje při veřejných obchodních soutěžích. Zadavatel veřejné obchodní zakázky po uchazečích vyžaduje složení jistiny, kterou může nahradit bankovní záruka.

Záruka za dobré provedení díla (splnění smlouvy) (Performance Guarantee)

- slouží k zajištění kvality dodávky a je v praxi velmi oblíbená. Předmětem zajištění je splnění povinností dodavatele vyplývajících ze smlouvy. Pokud dodávka neodpovídá sjednaným podmínkám, beneficiem, kterým je kupující (odběratel), získává nárok na v záruční listině sjednané finanční plnění.
- Základním smyslem této záruky je vytvářet morální tlak na dodavatele, aby dodávka byla plněna kvalitně a odpovídala sjednaným podmínkám.
- Bývá obvykle sjednávána ve výši 5-10% kupní ceny, může však dosáhnout až 20% z hodnoty dodávky

Nejčastější typy bankovních záruk

Záruka za vrácení akontace (Advance payment Guarantee)

- Akontační záruka označována též jako záruka za vrácení platu předem je odběratelem vyžadována v případech, že podmínkou smlouvy je úhrada části kupní ceny předem. Obvykle je předem placeno 5-30% hodnoty kupní ceny.

Záruka za zádržné (Retention Guarantee)

- Vystavení záruky za zádržné bývá požadováno u kontraktů na výstavbu investičních celků, kde dochází k platbám odběratele na základě certifikátu o ukončení určité fáze projektu. Tyto částečné platby umožňují dodavateli financování v průběhu výstavby.
- Investor je oprávněn zadržet určité procento plateb jako zajištění vad, které mohou být zjištěny později. Obvykle se jedná o 5-10%.

Dokumentární platby

- Dokumentární platby můžeme definovat jako **placení proti dokumentům**. Dokumenty jsou klíčovým prvkem dokumentárních plateb. Může na ně být vázána možnost disponovat se zbožím, případně se může jednat o jiné pro kupujícího významné dokumenty. Platba, příp. závazek k odložené platbě, probíhá vždy oproti předání dokumentů.
- Důležitým principem dokumentárních plateb je, že jsou vázány výhradně na specifikované dokumenty, bez ohledu na zboží. Platba probíhá tak, že dodavatel prostřednictvím banky zašle odběrateli dokumenty, které banka následně vydá proti placení.

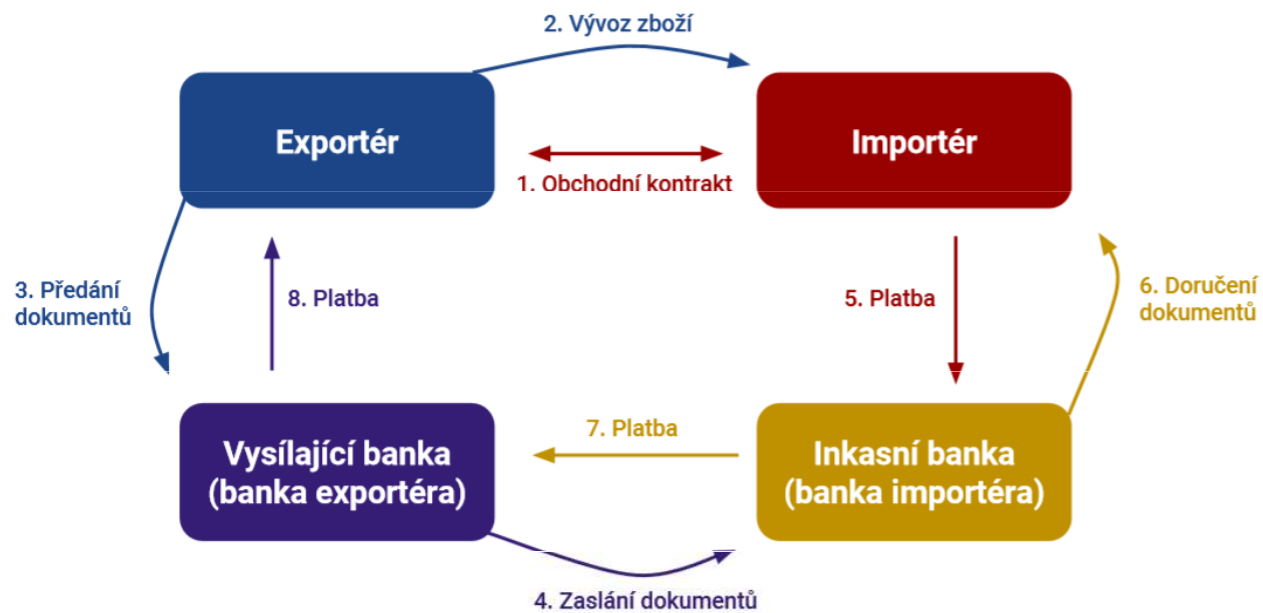
Dokumentární platby

- Aby dokumentární platba plnila svůj účel, snížení rizika spojeného s transakcí, je třeba vhodně zvolit dokumenty tak, aby si dodavatel ponechal kontrolu nad zbožím až do okamžiku zaplacení kupní ceny.
- V praxi se nicméně někdy používají i dokumenty, které přímo nesouvisí s kontrolou nad zbožím – např. různé certifikáty osvědčující jeho kvalitu.
- Existují dva druhy dokumentárních plateb, které se od sebe liší především pozicí banky v transakci:
- **dokumentární inkaso,**
- **dokumentární akreditiv.**

Dokumentární inkaso

- Spočívá v příkazu dodavatele bance, aby od odběratele inkasovala stanovenou částku a oproti její úhradě mu vydala dokumenty.
- V případě využití dispozičních dokumentů tak importér získává kontrolu nad zbožím až po zaplacení. Při využití legitimačních dokumentů je možné zboží zaslat k dispozici dopravce/zasílatele, kterého banka po zaplacení instruuje k jeho uvolnění ve prospěch odběratele.
- Při využití dokumentárního inkasa v transakci vždy vystupují alespoň čtyři strany
- **exportér**, který dává bance příkaz k provedení inkasa a předává jí dokumenty;
- **vysílající banka** (banka exportéra), která přebírá dokumenty a předává je dále inkasní bance;
- **inkasní banka** (banka importéra), která inkasuje platbu od importéra oproti předání dokumentů;
- **importér**, který proti platbě získává dokumenty.

Průběh dokumentárního inkasa

Formy dokumentárního inkasa

- **Importní** – z pohledu banky importéra
- **Exportní** – z pohledu banky exportéra
- **D/P (dokumenty proti placení)** - importér od inkasní banky získává dokumenty na základě platby, kterou inkasní banka odesílá vysílající bance a jsou připsány na účet exportéra.
- **D/A (dokumenty proti akceptaci)** - importér pro získání dokumentů neplatí ihned, ale akceptuje směnku splatnou v budoucnu.

- Z hlediska obou zapojených bank je dokumentární inkaso **zcela bezrizikovým obchodem**, který se nepromítá do rizikově vážených aktiv. Banka je pouze zprostředkovatelem inkasa a nevstupuje do žádného závazku. Banky rovněž nekontrolují jednotlivé dokumenty, ale pouze kompletnost sady dokumentů.

Dokumentární akreditiv

- Dokumentární akreditiv je platební instrument, který spočívá **v písemném závazku banky poskytnout beneficiantovi akreditivem stanovené plnění proti předložení dokumentů** odpovídajících podmínkám akreditivu v rámci platnosti akreditivu.
- Využití dokumentárního akreditivu tak umožňuje prodávajícímu (exportérovi) namísto rizika nezaplacení odběratelem podstoupit riziko nezaplacení bankou.
- Z pohledu banky je dokumentární akreditiv závazkovým produktem – banka se zavazuje za svého klienta (importéra) při splnění podmínek akreditivu zaplatit stanovenou částku.
- Kromě potenciálního závazku je tedy s dokumentárním akreditivem spojena potenciální pohledávka za klientem, ke které se váže úvěrové riziko.

Dokumentární akreditiv

- V českém právu je akreditiv upraven občanským zákoníkem (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník) v §2682-2693; jedná se přitom o úpravu jen základních parametrů akreditivu. Akreditivy jsou obvykle vystavovány podle Jednotných zvyklostí a pravidel pro dokumentární akreditivy (UCP) vydaných Mezinárodní obchodní komorou v Paříži. Jejich aktuálním zněním je revize účinná od roku 2007 – UCP600.
- UCP600 stanovují definice pojmů, principy a všeobecná pravidla pro vystavování nebo změny akreditivů a kontrolu dokumentů. Cílem UCP600 je zajistit jednotná pravidla proplacení dokumentárním akreditivem v rámci celého světa, nicméně i přes jejich použití se mohou vyskytnout rozdíly v závislosti na právním prostředí jednotlivých států a vnitřních předpisech jednotlivých bank.

Dokumentární akreditiv

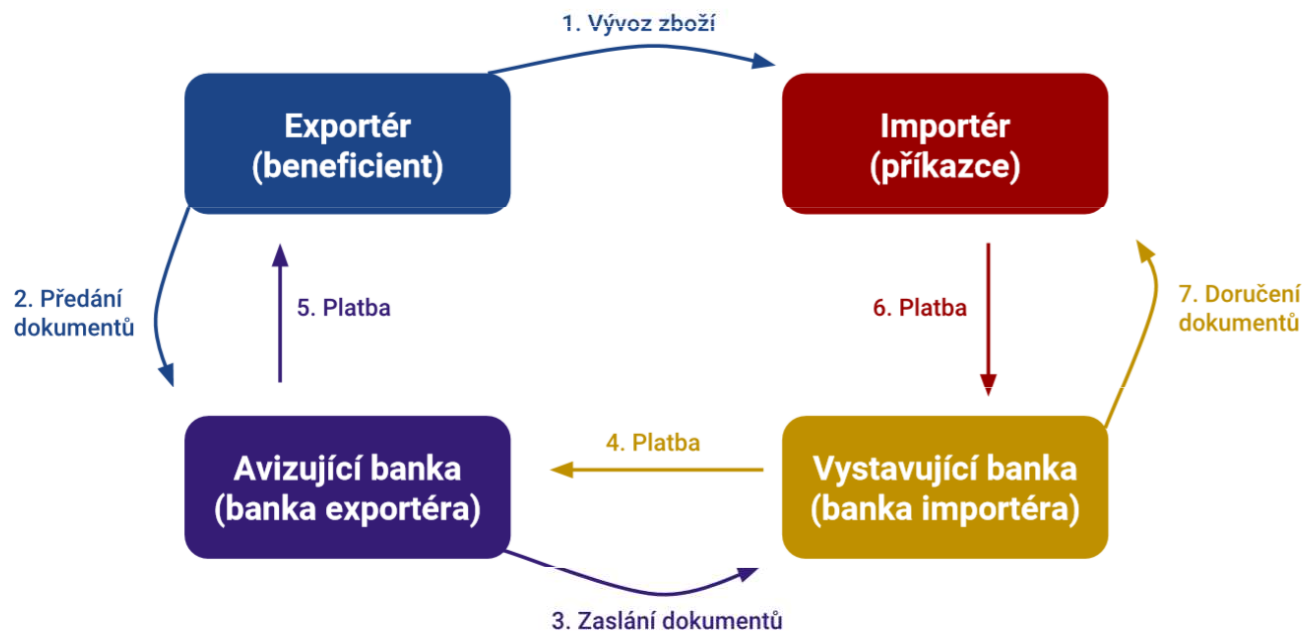
- V dokumentárním akreditivu v mezinárodním platebním styku obvykle vystupují alespoň následující subjekty:
  - **příkazce akreditivu** (kupující, importér),
  - **beneficient akreditivu** (prodávající, exportér),
  - **vystavující banka** (banka příkazce, která vystavuje akreditiv),
  - **avizující banka** (banka beneficienta, která může současně vystupovat v roli jmenované banky nebo potvrzující banky).
    - Avizující banka svému klientovi pouze avizuje, že byl v jeho prospěch otevřen dokumentární akreditiv.
    - Potvrzující banka potvrzením akreditivu vstupuje do samotného závazku, nezávislého na závazku vystavující banky, plnění z akreditivu vyplatit.

Průběh dokumentárního akreditivu

Použití a čerpání dokumentárního akreditivu

Použitelnost akreditivu

Akreditiv může být použitelný:

- **Platbou naviděnou** - je proplácen ihned poté, co banka přezkoumala dokumenty a shledala je v souladu s podmínkami akreditivu.
- **Odloženou platbou** – od akreditivu použitelného platbou na viděnou se liší jen časem placení. Vystavující, potvrzující nebo avizující banka na sebe v tomto případě bere závazek dokumenty proplatit ve lhůtě stanovené podmínkami akreditivu.
- **Akceptací** – beneficiant vystavuje na banku, u které je akreditiv použitelný, cizí směnku. Tato banka ji v případě prezentace dokumentů vyhovující podmínkám akreditivu musí akceptovat a následně ve splatnosti zaplatit. V praxi bude jmenovaná banka obvykle ochotná směnku akceptovat jen v případech, kdy bude mít s beneficiantem nebo vystavující bankou ujednání o financování.

Použitelnost akreditivu

- **Negociací** – negociace znamená odkoupení dokumentů nebo směnky cizí na vystavující banku jmenovanou nebo potvrzující bankou (negociační bankou). Negociační banka beneficiantovi zaplatí nebo se zaváže mu zaplatit sjednanou částku a to nejpozději v den, kdy má platbu obdržet od vystavující banky – tedy v den splatnosti směnky.

Druhy akreditivů

Převoditelný akreditiv

- Umožňují-li to podmínky akreditivu, lze ho převést z prvního beneficianta na druhého beneficianta. K provedení převodu je oprávněna banka, u které je akreditiv použitelný. Převod akreditivu se uplatňuje v případech, kdy je první beneficiant pouze prostředníkem, který zboží nakupuje od svého dodavatele, na nějž akreditiv může převést a tím mu zajistit platbu.
- UCP600 stanovují několik parametrů, ve kterých se může převedený akreditiv lišit od původního –jedná se především o částku, ceny a lhůty. Tím je prvnímu beneficiantovi umožněno prodávat za odlišnou (vyšší) cenu, než nakupuje, a realizovat tak marži.

Druhy akreditivů

Back-to-back akreditiv

- Back-to-back akreditiv je akreditiv vystavený na základě jiného akreditivu, který pro něj slouží jako zajištění. Back-to-back akreditiv je placen z prostředků získaných z prvního akreditivu. Jeho využití je obdobné jako v případě převoditelného akreditivu, tedy pro financování prostředníků či exportérů zajišťujících jen část dodávky.
- Oproti převoditelnému akreditivu je ale back-to-back akreditiv flexibilnější – může se od původního akreditivu lišit ve více parametrech než převoditelný akreditiv. Čím větší jsou rozdíly v podmínkách obou akreditivů, tím vyšší riziko podstupuje banka vystavující back-to-back akreditiv. Roste totiž šance, že beneficiant back-to-back akreditivu splní podmínky a banka z akreditivu bude plnit, ale příkazce, tj. beneficiant původního akreditivu, podmínky nesplní a prostředky, z nichž měl být placen back-to-back akreditiv, nezíská.

Druhy akreditivů

Revolvingový akreditiv

- Jako revolvingový se označuje dokumentární akreditiv, který se po každém čerpání nebo po uplynutí stanovené lhůty opět obnovuje ve stejné (či vyšší) hodnotě a je k dispozici pro další čerpání. Podmínky obnovování jsou vždy stanoveny samotným akreditivem. Využití má v případech, kdy se pravidelně opakují dodávky stejného zboží a pro každou dodávku jsou k dispozici samostatné dokumenty – namísto otevírání více akreditivů je možné všechny platby provést prostřednictvím jediného revolvingového akreditivu.

Druhy akreditivů

Standby akreditiv

- Standby akreditiv se vyvinul v oblastech, kde legislativa neumožňuje vystavovat bankovní záruky. Na rozdíl od běžného akreditivu se u standby akreditivu implicitně nepředpokládá, že bude čerpán. Za standardních okolností platba proběhne mimo akreditiv, ten slouží pouze jako zajištění pro případ nezaplacení nebo nesplnění jiné smluvní podmínky. Požadovány jsou dokumenty prokazující, že závazek nebyl splněn.
- Standby akreditivem je možné nahradit jakoukoliv platební i neplatební záruku, jeho využití v praxi je obdobné.

Financování akreditivů

- Obě strany obchodního kontraktu mohou potřebovat profinancování nákladů, které nejsou schopny pokrýt z vlastních zdrojů.
- V případě **financování importéra** se bude jednat o financování nákupu zboží tzn. financování dodávky zboží. Financování může proběhnout:
- **prostřednictvím akreditivu s odloženou platbou** tzn. financování poskytnuté přímo exportérem (případně bankou exportéra, v případě, že pohledávku z akreditivu odkoupí).
- **Bankovní úvěrem** na úhradu celého akreditivu nebo jeho části.

Financování akreditivů

- V případě financování exportéra půjde o financování výroby před odesláním zboží a následně o financování případné odložené splatnosti poskytnuté importérovi.
- **Financování exportéra** lze rozdělit na
- **předexportní financování**, které je standardně poskytováno bankou exportéra a jedná se o krátkodobý úvěr k financování nákladů na výrobu, který je následně splacen z výtěžku akreditivu.
- Druhou možností je **exportní financování**, které slouží k profinancování odložené platby, kterou exportér poskytuje importérovi.

Dodací podmínky Incoterms ®

- Podmínky Incoterms vydané Mezinárodní obchodní komorou v Paříži umožňují rozdělit mezi importéra a exportéra povinnosti související s obchodním kontraktem. Definují podmínky dodání zboží a určují, kdy rizika spojená s jeho přepravou přechází z importéra na exportéra.
- Podmínky Incoterms jsou univerzálně akceptovány a obchodní kontrakty se na ně běžně odkazují. Současné vydání Incoterms 2010 obsahuje celkem jedenáct podmínek, z nichž sedm je použitelných pro libovolný způsob dopravy a čtyři se vztahují výhradně k námořní (resp. říční) dopravě.
- Více viz: <https://www.cscargo.cz/cs/incoterms-2010/>, <http://www.dhlgf.cz/doplnkove-informace-/incoterms-2010>, <https://iccwbo.org/resources-for-business/incoterms-rules/incoterms-2020/>.

Dokumenty používané v dokumentárním platebním styku

- Dokumenty jsou klíčovým prvkem dokumentárních plateb. Může na ně být vázána možnost disponovat se zbožím, případně se může jednat o jiné pro kupující významné dokumenty.
- Dokumenty užívané v mezinárodním obchodě *můžeme členit podle charakteru* na:
- **dispoziční** - představují zboží v nich uvedené (např. konosamenty, skladové listy,..). Jedná se o cenný papír, tzn., že s dokumentem se může obchodovat.
- **Legitimační** - dokládají splnění určité povinnosti (pojistka, provedení prohlídky, odeslání zboží, certifikát apod.). Tyto dokumenty nelze rubopisem převádět na třetí osoby a nejsou cenným papírem.

Dokumenty používané v dokumentárním platebním styku

- Dále je možné dokumenty *členit podle funkce* na:
  - **přepravní** - vyskytují se v dopravě,
  - **inkasní** - umožňují inkasovat platbu,
  - **skladovací** - jsou vystaveny na uskladněné zboží,
  - **pojišťovací** - vyskytují se u pojištění,
  - **pomocné** - jejich vystavení je vyvoláno předpisy země vývozce nebo dovozce (osvědčení o původu).
- Při analýze jednotlivých přepravních dokumentů je vhodné rozčlenit jednotlivé dokumenty v souvislosti s jednotlivými druhy přeprav.

Přepravní dokumenty

Námořní přeprava

- Základním dokladem, který je využíván v oblasti námořní přepravy je **NÁMOŘNÍ KONOSAMENT (bill of lading – B/L)**.
- Tento dokument propojuje smlouvu kupní (v části dodací a platební podmínky) se smlouvou přepravní. Námořní konosament je vydáván dopravcem (osoba vlastnící a provozující dopravní prostředek) nebo přepravcem.
- Konosament plní následující funkce:
  - je důkazem o dodání zboží na palubu,
  - je důkazem o uzavření přepravní smlouvy,
  - může být prostředkem pro převedení vlastnického práva ke zboží a v průběhu přepravy na osobu třetí

Přepravní dokumenty

- Námořní konosament je převoditelným cenným papírem a patří mezi dokumenty dispoziční.
- Představuje zboží, tzn., že vlastníkem zboží je osoba držící konosament. Dispozice se zbožím může být realizována i převodem konosamentu. Je dokladem o příjmu zboží na palubu lodi.
- Námořní nákladní list slouží jako důkaz dopravní smlouvy, případně jako potvrzení o naložení zboží.
- Někdy se také může při přepravě objevit **multimodální konosament** a to tam, kde se podílejí na přepravě alespoň dva dopravní prostředky. Má řadu vlastností společných s námořním konosamentem, nepotvrzuje však dodání na palubu lodi, ale pouze skutečnost, že zboží bylo dodáno do kontejnerového terminálu.

Přepravní dokumenty

Říční přeprava

- Dokumentem v říční dopravě je **ŘÍČNÍ NÁLOŽNÝ LIST**, je to obdoba konosamentu a je taktéž cenným papírem vystaveným na řad, na jméno nebo na doručitele.
- Obsahuje závazek dopravce vydat zásilku jím převzatou k přepravě osobě, která předloží tento doklad a potvrdí na něm převzetí zásilky.

Přepravní dokumenty

Železniční přeprava

- Dokumentem v železniční přepravě je **MEZINÁRODNÍ NÁKLADNÍ LIST**.
- Jedná se o smlouvu o přepravě, která se uzavírá tak, že odesílatel při podání zboží k přepravě předloží řádně vyplněný mezinárodní nákladní list, který je odesílací stanicí orazítkován. Nákladní list se stává důkazem o existenci přepravní smlouvy. Není cenným papírem.
- Železnice stanoví jednotný vzor nákladního listu, jehož součástí musí být druhopis určený pro odesílatele.

Přepravní dokumenty

Letecká přeprava

- Mezinárodně uznávaným přepravním dokumentem v letecké dopravě je **LETECKÝ NÁKLADNÍ LIST (Airwaybill – AWB)**, který je *neobchodovatelný*. Je vydáván ve třech originálech: pro dopravce, odesílatele a příjemce. Kopie jsou určeny pro celníci a letiště určení.
- Letecký nákladní list má řadu funkcí:
- je potvrzením o uzavření přepravní smlouvy mezi leteckou společností a příkazcem (odesílatelem či jeho agentem),
- slouží jako pracovní podklad,
- v některých případech je používán jako celní deklarace,
- je podkladem pro vyúčtování přepravného, či se dokonce používá jako přepravní faktura,
- může být rovněž použit jako pojistný certifikát,
- ⁴¹ – slouží jako průkaz k uplatnění nároků podle Varšavské smlouvy.

Přepravní dokumenty

Silniční přeprava

- Dokladem o uzavření přepravní smlouvy je **NÁKLADNÍ LIST**, který *není cenným papírem*.

Skladovací dokumenty

- **Potvrzení o převzetí zboží k uskladnění** je *neobchodovatelným* dokladem. Proti předložení tohoto potvrzení je zboží vydáno ze skladu. Jedná se o legitimační dokument.
- **Skladištní list – warrant** je dispoziční dokument. Je **převoditelný cenný papír**, který umožňuje obchodovat se zbožím aniž dojde k jeho fyzickému přemístění. To velmi urychluje průběh obchodování. Warranty mohou vydávat pouze veřejné sklady a pouze na určité druhy zboží.

Inkasní dokumenty

- Jsou to všechny druhy dokumentů, které prodávající předkládají bance s cílem inkasovat jejich protihodnotu u kupujícího.
- **Obchodní faktura**
- **Proforma faktura**

Pojišťovací dokumenty

- Cílem pojištění je chránit pojištěného před finančními důsledky vzniklých škod, a přispět tak k zajištění dlouhodobé finanční stability podniku.
- **Pojistka** je dokladem o uzavření pojistné smlouvy a tudíž legitimačním dokumentem. *V některých zemích je považován za cenný papír.*
- **Pojistný certifikát** je pomocný legitimační doklad používaný pro jednotlivé dopravy zboží pojištěného na základě hromadných pojistek. *Nemá právní závaznost, na jeho základě nelze soudně vymáhat nároky vůči pojistiteli.*
- **Protokol o škodě** je zápis, který charakterizuje škody, k nimž došlo v důsledku pojistné události.

Pomocné dokumenty

- Pomocné dokumenty jsou listiny, jejichž vyhotovení je zpravidla vyvoláno předpisy země dovozce nebo vývozce nebo tranzitní země. Většinou jsou to listiny vystavené veřejnými orgány a institucemi. Bývají též užívány jako inkasní dokumenty. Radíme mezi ně např. **konzulární a celní faktury, osvědčení o původu zboží, zdravotní osvědčení, osvědčení o kontrole zboží, osvědčení o jakosti** apod.
- Slůvko "pomocné" neznamena, že se jedná o dokumenty nevýznamné - například bez certifikátu o zdravotní nezávadnosti, fyto certifikátu či veterinárního osvědčení není možné do země dovézt žádné potraviny živočišného ani rostlinného původu.

**MUNI
ECON**

Exportní financování

Obsah

- Rizika v mezinárodním obchodě
- Podpora exportu ze strany státu
  - Česká exportní banka ČEB
  - Exportní garanční a pojišťovací společnost EGAP
  - další státní instituce na podporu exportu
- Produkty obchodního/exportního financování nabízené komerčními bankami (s podporou státních institucí i bez)
  - bankovní záruky
  - dokumentární akreditivy
  - odkup pohledávek s odloženou splatností (rozdíl forfaiting/factoring)
  - předexportní financování
  - exportní odběratelský úvěr

Rizika v mezinárodním obchodě

- tržní
  - konjunkturální výkyvy - změna ceny - cenová doložka ve smlouvě
- komerční
  - odstoupení obchodního partnera od smlouvy
  - bezdůvodné nepřevzetí zboží odběratelem
  - platební neschopnost a nevěle
- přepravní
  - hrozba poškození, ztráty nebo zničení zboží
- teritoriální
  - politická nestabilita, odlišná makroekonomická situace
- kurzová
  - odlišnost kurzů jednotlivých měn a jejich pohyb v čase
- odpovědnosti za výrobek
  - široká ochrana spotřebitele
- další???

Jak je možné je eliminovat?

- ne vždy možné, nutnost zasmluvnit hlavní dodavatele, kurz. hedging
- pojištění (budeme o tom mluvit dále)
  - pojištění přepravy
  - pojištění politického rizika
- hedging kurzu u své banky/ přirozený hedging
- pojištění odpovědnosti

Podpora exportu ze strany státu a exportní financování

Proč?

- odlišné požadavky exportéra a importéra
- exportér chce dostat zapláceno ihned, ideálně před nakládkou, před zahájením výroby co největší zálohu, aby nemusel čerpat své limity v bance, resp. vlastní zdroje
- importér nechce dávat ideálně žádnou zálohu, platit za výrobky/zboží nejlépe až je prodá/zpracuje do svého produktu

→ důležité je najít kompromis mezi oběma požadavky

Státní podpora exportu

- národní systémy financování exportní úvěrů jsou součástí podpory vývozu velké většiny zemí
- v ČR upraveno zákonem č. 58/1995Sb. o pojišťování a financování vývozu se státní podporou
- tímto založena **Česká exportní banka, a.s. (ČEB)** a definována i státní angažovanost v oblasti pojišťování exportní úvěrových rizik
- **Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s. (EGAP)**
- další instituce podporující vývoz:
- **MPO**
- **Czech Trade**

Česká exportní banka, a.s. (ČEB)

- založena 1995
- Akcie společnosti jsou nejméně ze dvou třetin ve vlastnictví státu - České republiky a ve zbývající části ve vlastnictví Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s.
- specializovaná státní instituce doplňuje nabídku služeb komerčních bank v oblasti exportního financování
- hlavním cílem je umožnit českým vývozcům vstup na mezinárodní trh, vyrovnat podmínky s konkurenty
- www.ceb.cz

Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s. (EGAP)

- státní úvěrová pojišťovna
- založena 1992
- plně vlastněna státem
- pojištění proti komerčním a teritoriálním rizikům dle Konsensu OECD
- pojištěným pouze česká společnost, resp. její zahraniční dceřiná společnost
- český podíl min. 50%
- pojištění až 95%, 5% spoluúčast vývozce, resp. banky (dle pojistného produktu)
- www.egap.cz

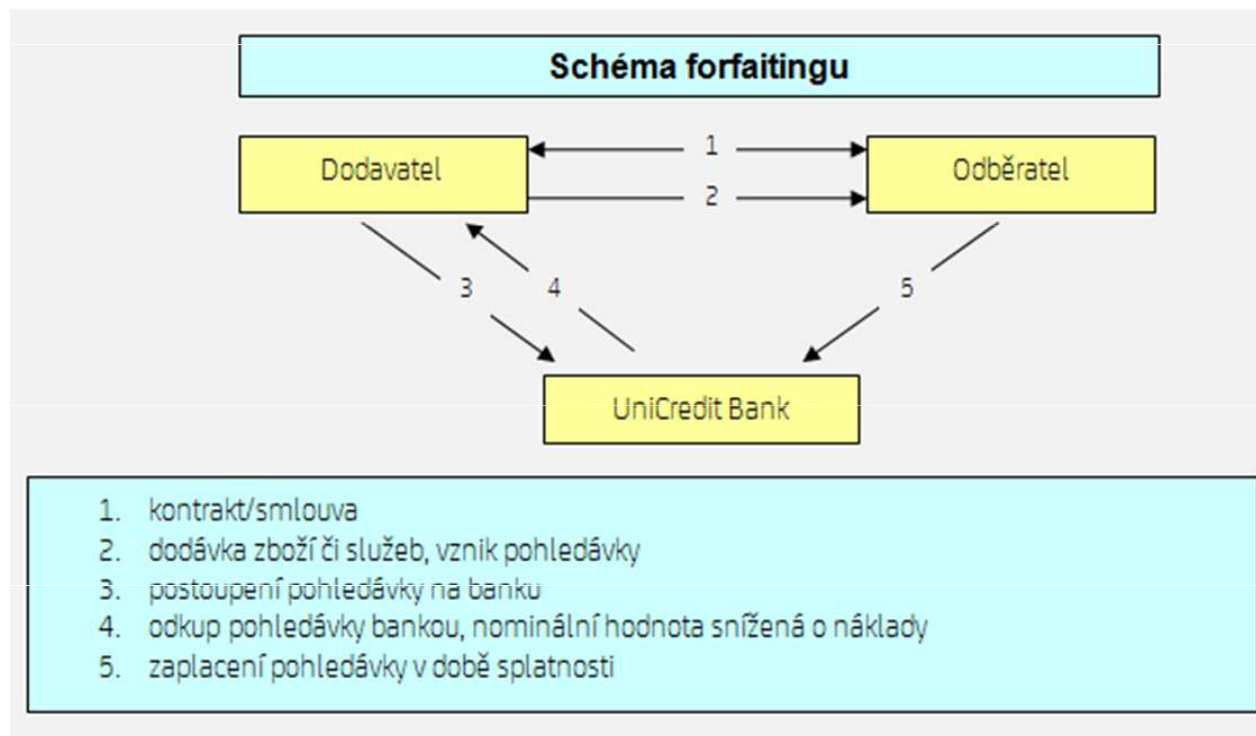
Pojistné produkty

- B – Pojištění krátkodobého vývozního dodavatelského úvěru (do 2 let)
- Bf – Pojištění bankou financovaného krátkodobého vývozního dodavatelského úvěru (do 2 let)
- C- Pojištění střednědobého a dlouhodobého vývozního dodavatelského úvěru (nad 2 roky)
- Cf – Pojištění bankou financovaného střednědobého a dlouhodobého vývozního dodavatelského úvěru (nad 2 roky)
- D- Pojištění vývozního odběratelského úvěru
- E- Pojištění potvrzeného akreditivu
- F- Pojištění úvěru na předexportní financování
- I – Pojištění investic českých právnických osob v zahraničí
- If- Pojištění úvěru na financování investic českých právnických osob v zahraničí
- V – Pojištění proti riziku nemožnosti plnění smlouvy o vývozu
- Z – Pojištění bankovních záruk vystavených v souvislosti s exportním kontraktem

Produkty exportního financování

- odkup pohledávek s odloženou splatností (factoring/forfaiting)
- předexportní financování
- exportní odběratelský úvěr

Odkup pohledávek za tuzemskými odběrateli

Odkup pohledávek za tuzemskými odběrateli

Forfaiting = bezregresní odkup pohledávek

Výhody financování

- Zvýšení likvidity, zlepšení cash-flow
- Získání finančních prostředků od banky ihned po dodání zboží či služeb
- Snížení objemu pohledávek v účetní bilanci
- Zvýšení konkurenceschopnosti díky nabídce delší odložené splatnosti odběrateli
- V případě dobré a bankou akceptovatelné bonity odběratele
- Odkup až 100 % nominální hodnoty pohledávky
- Bez zpětného postihu (regresu) na dodavatele – riziko nezaplacení přechází na banku
- Možnost financovat jednorázově i opakovaně

Předexportní financování a odkup pohledávek s pojištěním EGAP

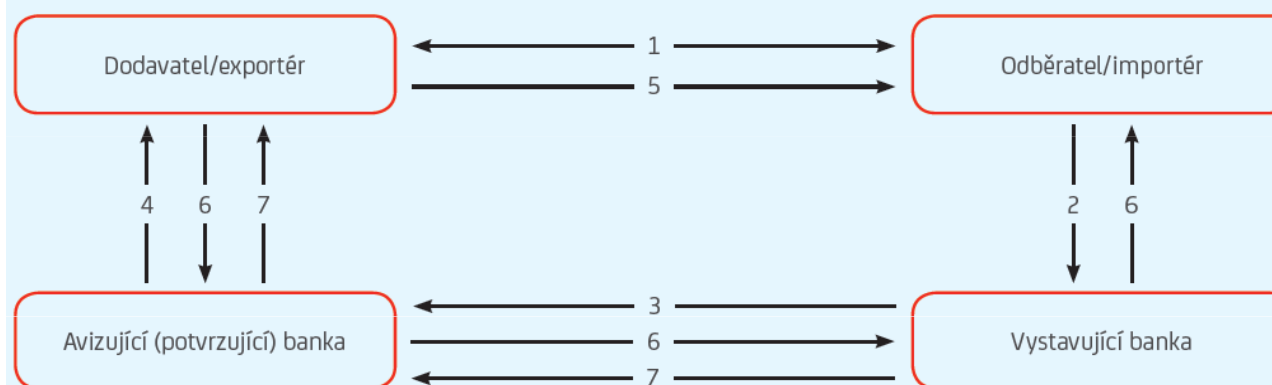
Předexportní financování

- financování výrobních nákladů souvisejících s realizací daného vývozu, možnost financovat i tuzemskou výrobu, úhrada materiálových i režijních nákladů
- Možnost získání účelově čerpaných prostředků od banky v případě nemožnosti navýšení standardního provozního financování
- V případě objemnějších zakázek určených pro export využití pojištění EGAP
- v případě pojištění EGAP nutnost kontroly účelovosti inspekční společností
- možnost financování obvykle do výše 85% hodnoty kontraktu bez zálohové platby
- Zajištění bonitní pohledávkou (pohledávka bonitního odběratele, bankovní záruka, dokumentární akreditiv, popř. produkt navazující na předexportní financování – např. odběratelský úvěr, odkup pohledávky atd.)

Potvrzený neodvolatelný dokumentární akreditiv

Schéma dokumentárního akreditivu

1. kontrakt/smlouva
2. příkaz k otevření dokumentárního akreditivu
3. otevření dokumentárního akreditivu bankou odběratele/importéra
4. avizování (potvrzení) dokumentárního akreditivu dodavateli/exportérovi
5. expedice zboží
6. předložení dokumentů stanovených v dokumentárním akreditivu, akcept dokumentů
7. úhrada v době splatnosti dokumentárního akreditivu

Potvrzený neodvolatelný dokumentární akreditiv

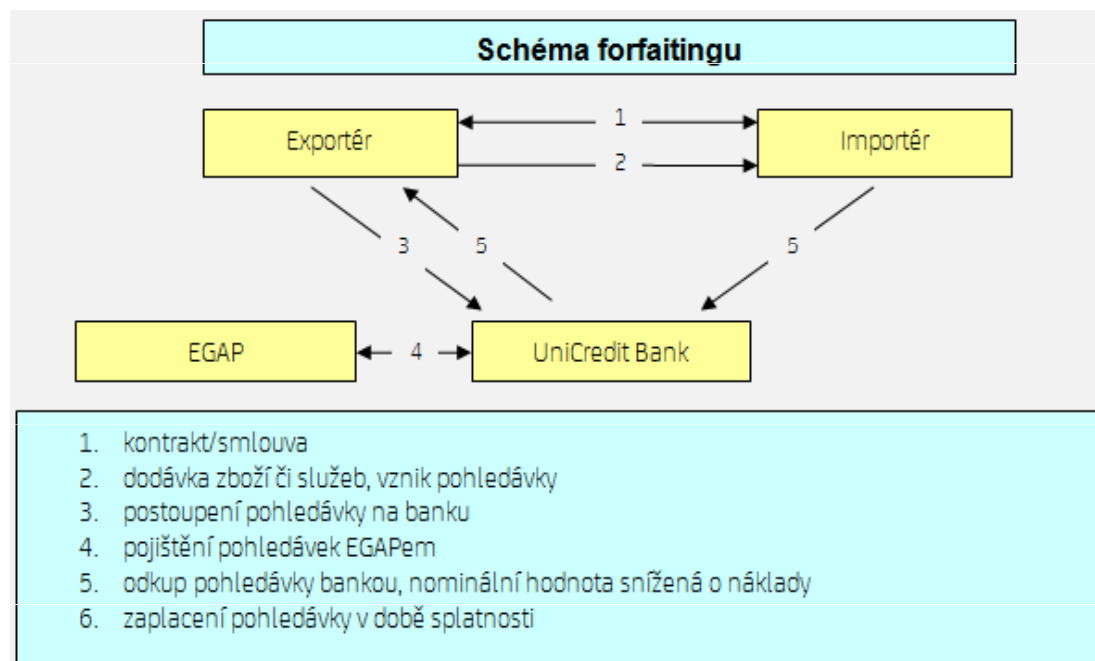
Výhody pro importéra/odběratele

- Možnost odložené splatnosti díky nabídce otevření dokumentárního akreditivu kryjícího riziko nezaplacení kupní ceny = závazek zaplatit jde za bankou importéra/odběratele
- Možnost eliminování nutnosti akontací (tj. financování exportéra/dodavatele) otevřením dokumentárního akreditivu = exportér/dodavatel získává jistotu zaplacení
- Možnost eliminování nutnosti financovat exportéra/odběratele akontací z obvykle dražšího úvěru či kontokorentu
- Vylepšení cash flow a likvidity, možnost rozšíření obchodních aktivit
- Vylepšení bilance – dokumentární akreditiv = podrozvahová položka

Výhody pro exportéra/dodavatele

- jistota zaplacení kupní ceny při splnění podmínek dokumentárního akreditivu
- Odstranění rizika neodebrání zboží importérem/odběratelem
- Možnost nabídnout importérovi/odběrateli odloženou splatnost a nezůstat bez financí – odložená splatnost může umožnit importérovi/odběrateli odebírat více, zvyšuje konkurenční výhodu na trhu nabídnutím výhodnějších platebních podmínek
- Možnost úhrady závazků vůči subdodavatelům z výtěžku akreditivu (postoupení plnění)

Odkup pohledávek s pojištěním EGAP

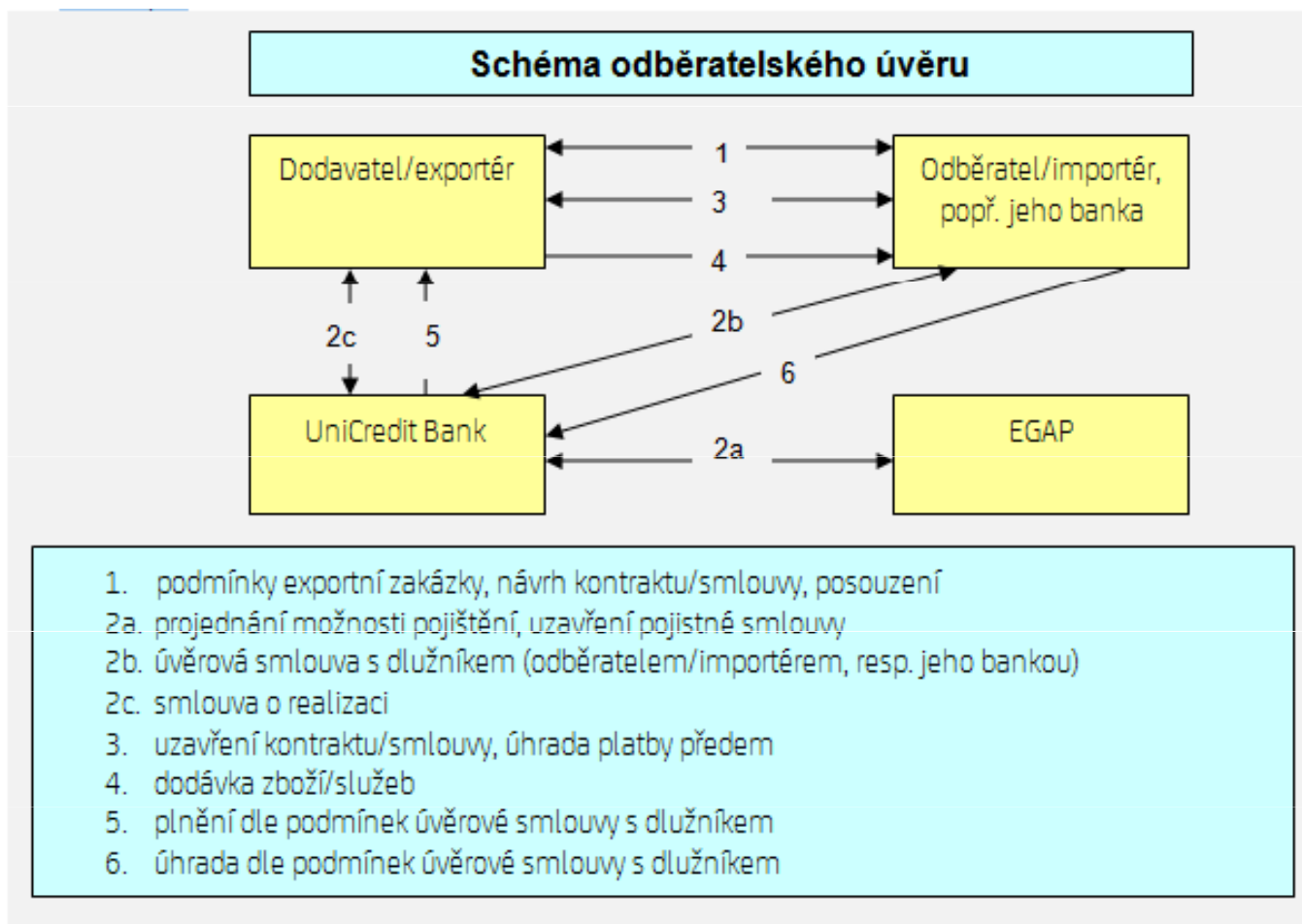
Odkup pohledávek s pojištěním EGAP

Forfaiting = bezregresní odkup pohledávek

Výhody financování

- Zvýšení likvidity, zlepšení cash-flow
- Získání finančních prostředků od banky ihned po dodání zboží či služeb
- Snížení objemu pohledávek v účetní bilanci
- Zvýšení konkurenceschopnosti díky nabídce delší odložené splatnosti importérovi
- V případě dobré a bankou akceptovatelné bonity importéra
- Odkup až 100 % nominální hodnoty pohledávky (do 2 let, nad 2 roky odložené splatnosti max. 85% - dle Konsensu OECD)
- Bez zpětného postihu (regresu) na exportéra – riziko nezaplacení přechází na banku
- Možnost financovat jednorázově i opakovaně
- ⁶⁰ – Možnost využití pojištění EGAP nebo dalších pojišťoven v případě zahraničních pohledávek

Odběratelský úvěr - schéma

Odběratelský úvěr – základní informace

ÚČELOVÉ EXPORTNÍ FINANCOVÁNÍ ODBĚRATELE/BANKY ODBĚRATELE

Výhody financování

- Možnost dlouhodobého financování odběratele/banky odběratele (zpravidla 10 let)
- Dlouhodobé financování za úrokové sazby, které by odběratel ve své zemi neměl šanci získat
- Větší šance na získání zakázky v případě nabídnutí financování odběrateli
- Možnost financovat zpravidla 85 % hodnoty exportního kontraktu (15 % pak činí platba předem)
- Využití pojištění EGAP (státní úvěrová pojišťovna na podporu exportu) na krytí komerčních a politických rizik
- Úhrada dodavateli/exportérovi ihned po dodání (bez jakékoli odložené platby či splátek)
- Pomoc odběrateli s jeho cash-flow